

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo in upravnništvo: Wolfova ulica št. 1/1.

Telefon 213.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Sitno poglavje

Izjava vsak dan popoldne. Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Mislimo, da gre v tem primeru predvsem za navaden quiproquo. Slučaj je nanesel, da se napetost notranje političnega položaja sreča z izvestnimi plačilnimi termini, z istočasnostjo nekih tehničnih opravil, ki so vezani tudi ravno na avgust-septembarski termin in pa s poostreno denarno in kreditno krizo, ker je ta in ta vlada, ergo odtod te davčne krivice in ker so bremena težka, ergo zato, ker je ravno ta in ta vlada, se izja rajne Avstrije znana prikazen, da se do vrši odmera dohodnine ravno v avgustu in da začne padati potem na prebivalstvo dež plačilnih nalogov, torej začetkom jeseni, ko zahteva napovedujoča zima nove investicije in razne povečane obratne ter življenjske izdatke. Ako vlada istočasno še pomankanje gotovine in se tej pridružuje še nevarna labilnost v politiki, je povsem naravno, da pade nevolja obremenjenim deloma tudi na politike, ki so baš pri vladi ali so bili pri njej. To je nekaj tako enostavno-samoumevnega, da je škoda vsake besede in tako splošnega, da bi ne bilo posebno dovpljivo, dolžiti v tej besedni vojski bodisi to ali ono stranko posebne spretnosti izurjenosti. V prav podobnem položaju, kakor klerikalci se nahaja zdaj n. pr. v Franciji Herriotova stranka in vlada, in podobne očitke kakor samostojni naši demokraci čuje bivši narodni blok Poincaréjev. Tu in tam je logika ista, enako dosti resnice in enako malo krivde. To kar je, so pač zahtevale trenutne razmere, kritika pa se žanje šele v spreminjenih razmerah, tako da lete njeni argumenti v prazen prostor ter le razburjajo živce ljudem, ki v mehaniko tehničnega dogajanja nimajo dosti vpogleda. Tedaj nastanejo seveda vsi tisti očitki o pristranosti upravnih oblasti ter se izmišljajo tajne spletke v škodo teh ali onih. Govori se o pritisku.

Ker na vsej tej zadevi nismo zainteresirani ne posredno, ne neposredno, se smemo morda z začudenjem vprašati, kam je izginila zakonito zajamčena davčna avtonomija in k čemu je lajški element pri davčni upravi. Neki ljubljanski dnevnik beleži, da dobiva mnoge zasebne pritožbe radi previsoke obdatbe. Zoper koga morejo biti naperjene te pritožbe? Zoper finančno upravo? Ali proti posameznim uradnikom? Mislimo, da ne, ker davčna uprava davkov sploh ne odmerja, temveč k odmeri le izračunava zakonito določene zneske posameznikom. Odmero izvršijo vendar cenične komisije. In te komisije voli prebivalstvo. Slovenski davkoplačevalci si torej pravzaprav odmeri svoj davek sam. Seveda pod pogojem, da se zanima za osebe svojega zaupanja in voli v komisije le ljudi, o pravilnosti katerih nimajo poudara dvomiti. In če dvomi, mu nudijo naši zakoni še vedno priložnosti dovolj, da se popravi event. krivica. Nad ceničnimi komisijami so še prizivne komisije, in poleg tega je vsakomur slobodno, poslušati se vseh mu razpoložljivih dokazov.

Tu pa je zakopan »pudek«. Nedo-staje namreč se pravica zmisla za samoupravo ravno v lastnih materialnih stvarih. Kadarkoli so se vršile volitve v davčne cenične komisije, se vedno je mogel ugotoviti vsakdo, kako bore malo zanimanja je za te volitve in kako je večini ljudi tako neznanstvo vseeno, ga bode li ocenjeval in s tem predpisal davek prijatelji Peter ali sovražniki Pa-pel. Najlepši dokaz, kako klaverno sla-

Po komuniketu HRSS.

Globok utis komuniketa HRSS.

Beograd, 25. septembra. Komunika-tivna vodstva HRSS je izzval v Beogra-du veliko zadovoljstvo in je napravil na vse politične kroge globok utis. Splošno se ugotavlja, da je komuniket v vsa-kem oziru zadovoljiv in da ni sedaj nobenega zadržka za vstop radičevcev v vlado. Zlasti je zadovoljili oni del ko-

muniketja, ki govori o monarhiji in pa-riamentarizmu. Vladni krogi naglašajo, da je sedaj prva etapa sporazuma dose-žena. Vsi beograjski politični krogi za-gotavljajo, da je s komuniketom HRSS stališče sedanje vlade zelo utrjeno in da ni pričakovati prav nobenih prese-nečenj.

Sporazum dosežen.

Beograd, 25. septembra. Politična situacija je bila danes še precej živah-na. Nasproti vestem, katere je dobila vlada včeraj, je Nastas Petrovič pr-spel v Beograd danes dopoldne s svojim pomočnikom Popovićem. Vaš dopisnik je imel priliko razgovarjati se z Petro-vičem, ki je izjavil, da je zelo zadovo-ljen nad uspehom svoje misije v Za-grebu. Šele v naslednjem trenutku se je odločil, da potuje najpri v Beograd

in odtod šele na Belje skoraj goovo v pondeljek, ako dotlej še ne bo kralj pri-šel v Beograd. Glede sporazuma je notranji minister izjavil, da so se spo-razumeli v vseh tudi manj važnih vpra-šanjih, v katerih je preje prišlo do ne-soglasja. Prihodnji teden se bodo po-gajanja HRSS nadaljevala, samo v po-gledu formalnosti glede vstopa HRSS v vlado.

Nove važne izjave Radića.

Beograd, 25. septembra. Dopisni-ku »Politike« je Radić izjavil: Mi bomo šli v volitve z gotovim sporazumom in ne samo z njegovimi konturami. Da bi morali vsled vstopa poslancev HRSS v vlado odstopiti demokraci ali Slovenci radičevcem posamezna ministrstva, so le prazne govorice. Radičevci bodo za-sedli samo izpraznjena ministrstva in če se bo izvršila kakša izmenjava mi-nistrstev, se bo izvršila sporazumno. Ne-kateri srbski politiki so predlagali, da naj bodo ministrstva razdeljena v raz-merju 9 : 9. Radić vsako tako delitev odklanja, ker zanj ne obstojajo »preča-niki« in »neprečani«. Če bi se taka razli-ka pripoznala, potem ne bi bilo reda. Lahko pa se reče sledeče: V političnih vprašanjih vodijo Srbi in Hrvati. Slo-venci in muslimani pa so nekoliko kon-servativni in zato prepuščajo vodstvo Srbom in Hrvatom.

Nato je prešel Radić na dogodke na Bolgarskem. Zadnjih poročil ne more kontrolirati. Prepričan pa je, da se bodo na Bolgarskem razvili najbrže v naj-krajšem času zelo važni dogodki. Da-nes se more reči, da je Rakovski na Bolgarskem dvakrat preprečil prevrat. »Jaz sem Čičerino delal, da je nemogo-če, da bi se narod, ki je bil štiri leta na vladi, pokoraval oblasti soldateske ali vladi komunistov. Zemljidelci bodo za-to sigurno izvedli svojo akcijo. Naša vlada ne bo v nobenem slučaju inter-venirala.

Tudi ta izjava Radića je napravila najboljše utis in v vladnih krogih so s posebnim zadovoljstvom sprejeli sim-patično izjavo Radića o bolgarskih zem-ljedelcih, o katerih je Radić še pred ne-davnim časom govoril popolnoma dru-gače.

Seja ministrskega sveta.

Prvi obrok Bleerovega posojila je država sprejela.

Beograd, 25. septembra. Včeraj popoldne se je vršila seja min. sveta. Tej seji so prisostvovali vsi člani vlade razen Nastasa Petroviča. Na seji so razpravljali o invalidskem zakonu. Vla-da je sklenila, da jo zastopata na sve-čanostih v Kragujevcu prosv. minister Korošec in general Hadžić. Vojnemu ministru je odobrena nabava ovsa in

moke za vse posadke v naši državi. Finančni minister je poročal, da je država prejela prvi obrok Bleerovega posojila. Od tega obroka je bil odobren prometnemu ministru kredit 2 milijona dolarjev za dovršitev železniških prog v naši državi. Ta denar bo deponiran pri Narodni banki, ki bo vršila s njim transakcije.

SEJA ŠEFOV VLADNEGA BLOKA.

Beograd, 25. septembra. Danes od 10. do 11. se je vršila konferenca med Davidovićem in N. Petrovičem, na kateri sta razpravljala o uspehu misije Petroviča v Zagrebu. Kasneje sta pri-šla še Korošec in Spaho ter se je vršila seja šefov vladnega bloka, na kateri se je nadaljevala diskusija o položaju, ki je za vlado popolnoma zadovoljiv. Iz-vestni člani vlade so izrazili mnenje, da bi bilo že pred pondeljkom treba ob-vestiti krono o položaju.

NAREDBA O PRISILNI PORAVNAVI IZVEN TEČAJA BO UKINJENA.

Beograd, 25. septembra. Trgo-vinski minister je včeraj sprejel pre-dsednika trgovske komore, ki je inter-veniral, da se čim prej ukine uredba o prisilni poravnavi izven tečaja. Mini-ster je izjavil, da bo storil v tem oziru vse potrebno, da se ukine ta škodljiva uredba.

bo bi znali isti sami ljudje upravljati sebe v drugih, osebno oddaljenih za-devah. Zalostna perspektiva za pred kratkim še tako hvalisano pokrajinsko avtonomijo.

Da povzamemo: ne dolžimo nikogar in ne branimo nikogar. Slučajna istočasnost izvestnih finančno-upravnih po-slov, politične krize, gospodarske de-presije, neznanja in demofilijskih razvad je vstvarila atmosfero, ki je manj ugod-na stvarnim argumentom, a preveč apelira na materialne instinkte. Le to smo hoteli ugotoviti in nič več.

rgn.

Seja finančnega odbora.

Zakaj manjka vagonov.

Beograd, 25. septembra. Danes se je vršila seja finančnega odbora, ki je bila končana krog 12.30. Prešlo se je takoj na 4. točko dnevnega reda: Odo-brenje naknadnih kreditov prometnemu ministru v znesku 140 milijonov Din za popravilo železniških vozov in prog.

Prometni minister Sušnik je razlo-žil delo sedanje in prejšnje vlade. Izja-vil je, da so dosedaj popravljali vozove v privatnih tovarnah in delavnicah, v katerih je delo polovico dražje, nego v državnih tovarnah. Za popravilo želez-niških voz v privatnih delavnicah ne bi zadostovalo niti 40 milijonov Din. V tej zadevi je sestavil posebno komisijo, ki se je pogajala s podjetji. Bilo je skle-njenih tudi nekoliko pogajanj za popra-vo vozov. Pri pogajanjih so se sporazu-meli, da se bodo vozovi, ki so za po-pravo, razdelili na 3 skupine: 1. na naj-bolj pokvarjene; 2. na srednje in 3. na najmanj pokvarjene vozove. Za 1. sku-pino je bilo fiksiranih 20 milijonov, za 2. skupino 16 milijonov in za 3. skupino 9 milijonov. Sušnik je dalje poročal, da ima prometno ministrstvo 500 milijonov dolga v tovarnah, večinoma v inozem-stvu. Tovarne, katerim ni bil dolg iz-plačan, so zadržale vozove. Vendar upa, da se bo mogel dolg pokriti s čis-timi dohodki prometnega ministrstva.

Dr. Jovan Radonić je zameril Suš-niku, ker je preostro kritikoval pro-metno politiko prejšnje vlade in je iz-javil, da ne veruje v čiste dohodke pro-metnega ministrstva. Vujčić (zemrad.) navaja nekoliko zlorab in afer pri dru-

štvu »Ferrum« in pravi, da so računali pri tem podjetju odobreni in blago. Sveta Popović opominja ministra, da je njegova dožnost, da izplača anuitete. Vujčić Kocić odgovarja Vujčiću in za-hteva od njega, naj imenuje nekaj čla-nov podjetja »Ferrum«, ker je baš med njimi tudi nekoliko aktivnih ministrov, a Kocić je radikal. Sušnik na koncu od-govarja na te pripombe in prosi finanč-ni odbor, da ta kredit sprejme. Preide se na glasovanje. Predlog je bil odbit s 16 : 15 glasovi. Tako je opozicija že drugič v finančnem odboru preglašova-la vlado.

Dalje so na seji finančnega odbora razpravljali o draginskih dokladah sve-čenikom. Spaho je izjavil, da se bo gle-de te uredbе dogovoril še z ministrom ver dr. Korošcem. Dalje je bilo odo-brenih več kreditov, tako na pr. min. narodnega zdravja 1.500.000 dinarjev za bolnice v Sloveniji. Na predlog pro-svetnega ministra je bil odobren kredit 2.104.000 za državno tiskarno, ministru šum in rud 2.758.084 dinarjev za pove-čanje izdatkov. Odobrena je bila tudi carinska tarifa prošle vlade od 6. julija 1924. Gradbenemu ministru je bilo odo-brenih večje število kreditov za po-pravo potov zlasti v Bosni. Nato je bilo prečitano še poročilo odbora za prošnje in pritožbe, nakar je bila seja finanč-nega odbora zaključena. Prihodnja seja bo sklicana pisмено. Politični krogi trdijo, da se prihodnja seja finančnega odbora ne bo vršila pred sestankom narodne skupščine.

Odnosali med Francijo in Vatikanom poslabšani.

Rim, 25. septembra. Odnosaji med Vatikanom in Francijo so se v zadnjem času zelo poslabšali. V Rimu se je širila vest, da namerava sedanja franco-ska vlada na vsak način ukiniti svoje poslaništvo pri Vatikanu. Pred nekaj dnevi je »L'Ere Nouvelle« prinesla vest, da se je Vatikan izrazil pripravlje-nega pomirljivo vplivati na proti - fran-cosko gibanje v Alzaciji, ako francoska

vlada pusti še nadalje svoje poslaništvo pri Vatikanu. Glede proti-francoskega gibanja je znano, da vodijo to gibanje katoliške organizacije, ki so proti zdr-žitvi cerkve z državo, ki jo hoče uvesti sedanja francoska vlada tudi v Alzaciji. Današnji »Osservatore Romano« energično zanika vest francoskega lista »L'Ere Nouvelle«, češ, da se Vatikan nikoli ne bo spuščal v kompromise.

PROTI MUSSOLINIJEVIM GROŽNJAM.

Rim, 15. septembra. Italijanski tisk nadaljuje polemike o Mussolinijevem govoru v Ferrari. Zelo neprijetno je dritnil vso opozicijo in liberalce stavek, v katerem pravi Mussolini, da bo fa-šizem potegnil sabljo, ako ne bodo opo-zicijski poslanci sprejeli oljčne velje. Da-našnji »Giornale d'Italia« pravi med drugim: Sabljo pustimo Siegfriedu v Wagnerjevi operi, med seboj pa go-vorimo nekoliko bolj civilno. Čudno, da min. predsednik želi sabljo, ko ima ven-dar edino kralj pravico dati povelje za nastop z orožjem. Sploh ves tisk napada Mussolinija, češ, da nobena stranka nima pravice nastopiti z orožjem proti svojim nasprotnikom.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza, dne 25. septembra.

Vrednote.

Srečke: 2 in pol % dr. renta za vojno škodo denar 114, blago 117. Delnice. a) De-narni zavodi: Celjska posojilnica denar 210, Ljubljanska kreditna banka denar 225, blago 240. Merkant. banka denar 128, blago 130. I. Hrvatska štedionica denar 916, blago 919. Podjetja: Strojne tov. in lvarne denar 148, blago 150. Zadržane papirnice blago 124. Založnice itd.: 4 in pol % kom. zad. de-ž. banke blago 90.

Prokuriti.

Tram. merkant. tesani 5 m dolž. 16/22 cm frko meja kol. 2 vag. denar 418, blago 425, zaključ., tram. merkant. tesani 7 m dolž. 19/24 cm frko meja kol. 1 vag. denar 418, blago 425, zaklj., remeljni 4-5 m 8/10 cm frko meja kol. 1 vag. denar 804, blago 812, zaključ., letve 3 do 4 m 3/5 cm frko meja kol. 2 vag. denar 636, blago 640, za-ključ., hrastovi plohi 1. 3. 5. 6. 8, frko Lj. denar 1500, d. i. suha bukova 1 m dolž. frko naklad. post. denar 26, oglje vilano frko meja denar 112,50, pšenica domača frko meja denar 375, pšenica bačka frko bačka post. blago 360, koruza bačka frko bačka post. blago 285, koruza umetno sušena frko sloven. post. dobava oktobra blago 290, oves bački frko bačka blago 286, suš.

RAZOROŽITVENA KONFERENCA ODGOĐENA.

Zeneva, 25. septembra. V krogih Zveze narodov se govori, da bo splošna razorožitvena konferenca, ki bi se imela vršiti začetkom junija prihodnje-ga leta, preložena na jesen. Smatra se potrebno, da se ta konferenca odgodi na ta čas vsled tega, da se poprej re-šijo vsi eventualni predlogi raznih drž-av glede razorožitve.

SPALAJKOVIC V BEOGRADU.

Beograd, 25. septembra. Za da-nes je napovedan prihod našega posla-nika v Parizu g. Spalajkovića. Njegov prihod v Beograd se spravlja v zvezo z željo vlade, ki želi na to mesto po-staviti svojega človeka.

gobe srednje denar 60, blago 75, krompir bel frko sloven. post. dobava oktobra blago 130, fižol ribničan frko Lj. denar 500, fi-žol ribn. brutto za netto frko Postojna blago 650, fižol prepelčar frko Lj. denar 450, fižol prepelčar z roko izbran frko Lj. denar 550, fižol mandolani frko Lj. denar 350, luneno seme par. Lj. kol. 50 q denar 690, blago 690, zaključ., konoplja mandžurska brutto za netto frko Lj. denar 790, blago 880, brinje hrv. frko Karlovac blago 250, divja repica frko slavonska post. blago 255, l. garant. banat. čista svinjska mast za kg frko ma-gacin Lj. blago 35, l. soljena samo hrbtna slanina za kg frko mag. Lj. blago 34, l. prekajena slanina frko mag. Lj. blago 36

Beograd, 25. septembra. Dunaj 10.08 —10.12, Italija 312—314.50, London 318—320, New-York 71.35—71.50, Pariz 378—380, Pra-ga 214—215.50, Curih 13.62—13.65.

Zagreb, 25. septembra. Dunaj 10.0250 —10.2250, Italija 313—316, London 318.50—321.50, New-York 71—72, Pariz 375—380, Praha 213—216, Curih 13.58—13.68.

Curih, 25. septembra. Beograd 7.35—7.45, Dunaj 0.00744—0.00750, London 23.51—23.5250, New-York 526.50—526.75, Pariz 27.82—27.8750, Praha 15.70—15.80, Trst 23.05—23.10.

Trst, 25. septembra. (Predborza) Lon-don 101.85—101.95, Pariz 120.25—120.75, New-York 22.75—22.80, Curih 438—434, Du-naj 0.0320—0.0325, Beograd 31.90—32.

Komunike HRSS o razgovoru z notranjim ministrom.

Vodstvo HRSS je izdalo o razgovoru z ministrom Petrovičem poseben komunikat, ki jasno dokazuje, da postala sporazum vedno bolj realen in da ni več daleč čas, ko bo tudi v celoti dosežen. Upamo, da bo odslej prenehalo tisto neupravičeno pisarenje mladinskih listov o skorajšnjem razpadu sedanje vlade in da bo pričelo tudi »Jutro« svoje bralce pravilno informirati.

Komunike HRSS se glasi: »Dne 23. septembra se je sestal notranji minister Petrovič s predsednikom HRSS Radićem na razgovor, ki je trajal tri ure. Predsednik HRSS je najprej čestitajl g. ministru na njegovem možnem in državniškem nastopu ob priliki verifikacije mandatov, brez katere ne bi bilo današnjega normalnega položaja.

Nato je prešel razgovor na strogo demokratski parlamentarizem kot edino pot za rešitev vseh naših notranjih vprašanj. Predsednik HRSS je natančno in temeljito razložil mišljenje svoje hrvatskega narodnega zastopstva in HRSS o sigurnosti in nesprejemljivosti naših mej.

Nadalje sta govorila o monarhiji in o parlamentarizmu angleškega tipa, kjer se popolnoma izraža in neprekršljivo črta suvereniteta ljudstva in je tako monarhija sposobna za moderni socialni razvoj in napredek. Predsednik HRSS je to apliciral na naše razmere, na kar je razgovor prešel na vprašanja zunanje politike.

Predsednik HRSS je posebno poudaril, da sta dva glavna vzroka šestletnega nesposobnega in nasilnega centralističnega režima. Prvi razlog je v tem, ker je hrvatska inteligenca leta 1918 proglasila po veliki večini, da je bil hrvatski narod avstro-madžarski suženj, katerega so osvobodili Srbi. Drugi vzrok je ta, da največji del, posebno srbskega upravnega uradništva naravnost prezirljivo govori o demokraciji in parlamentarizmu in soglasno s tem tudi o ljudstvu in posebno o kmetem stanju. To uradniško trdno veruje, da je današnja parlamentarna vlada samo epizoda.

O češko-jugoslovanskih odnošajih.

O tem predmetu je predaval v Pragi dr. J. Andrija, češkoslovaški konzul v Beogradu. Njegova izjava so v marsikaterem oziru zanimiva tudi za nas.

Dr. Andrija se je bavil spocetka z zgodovinskim razvojem naše države in poudarjal, da so politični spori zelo ovirali našo notranjo konsolidacijo že stare Srbije in sedaj nove države. Šele homogena vlada je omogočila enotno gospodarsko politiko, tako, da se je v zadnjem letu in pol doseglo več kakor ob času vseh prejšnjih vlad.

Predavatelj se je bavil z novim carinskim tarifom, ki se pripravlja od l. 1921. Če se ta tarif pozakoni, bo po njegovem mnenju resno ogrozil konkurenčno sposobnost glavnih liferantov Jugoslavije, namreč Češkoslovaške in Avstrije. Dr. Andrija vidi v novem carinskem tarifu nevaren eksperiment talentiranega jugoslovanskega naroda. Češkoslovaška se mora v to uživati, da

zoda, začasna slučajnost, katero da mora zamenjati zopet vsiljena vlada manjšine ali diktatura.

Zato je med vsem najvažnejše, da oboje ustavna faktorja, parlament in kralj, v popolnem soglasju učvrstita in razvijata parlamentarno demokratsko vladavino v vseh njenih posledicah in da popolnoma onemogočita vsak zakulisni upliv od strani, ki bi bil naperjen proti parlamentarizmu in ki bi privedel do gotove katastrofe.

Na koncu je predsednik HRSS posebno poudaril, da politika sporazuma HRSS ni in ne more biti nobena taktična igra ali prevara, že zato ne, ker je iskreno in možno sprejeta od celega hrvatskega naroda v trdnem prepričanju, da so interesi naroda Hrvatov, naroda Srbov in naroda Slovencev ne samo podobni, marveč uprav istovetni. To je predsednik HRSS ponovil točno in določito tudi na drugem mestu razgovora, ki je trajal od devetih zvečer do blizu polnoči in katerega se je udeležilo vse predsedništvo HRSS. Tu je po izmenjavi političnih pogledov nastal najprizrejši govor o našem narodnem in posebno kmetem stanju.

Po sestanku je ostalo predsedstvo HRSS še eno uro skupaj, da takoj stori potrebne sklepe za nadaljnje delo v svrhu ugotovitve velikega narodnega sporazuma in take državne preureditve, ki jo bo z vso dušo in popolnoma prostovoljno sprejela večina srbskih, hrvatskih in slovenskih narodnih zastopnikov in vsled tega tudi velika večina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Zagreb, dne 24. septembra 1924.

Komunike so podpisali: Stepan Radić, predsednik; dr. Juraj Krnjević, dr. Stepan Košutić, tajnika HRSS.

Komunike HRSS je dokument največje važnosti in prva etapa h končnemu in definitivnemu sporazumu Srbov, Hrvatov in Slovencev in zato ga jemljemo z zadoščenjem na znanje.

Ozračje prijateljskega zaupanja je ustvarjeno!

dobi z Jugoslavijo konkurenta, obenem pa podporo za izvoz na Balkan.

Dr. Andrija se je potem dotaknil problema, o katerem se je mnogo razpravljalo v češki in jugoslovanski javnosti. Namreč problema zunanje trgovine med obema državama. Največji liferanti Jugoslavije so Italija, Avstrija in Češkoslovaška. Kar se tiče uvoza v Jugoslavijo, je bila Italija l. 1920 na prvem mestu, l. 1924 pa je stopila Češkoslovaška na njeno mesto z 21,4 odstotka. Glavni odjemalci Jugoslavije so pa Italija in Avstrija. Jugoslavija očita Češkoslovaški, da je, kar se tiče uvoza na prvem mestu, kar se tiče pa izvoza iz Jugoslavije pa na tretjem. Jugoslavija se po vzoru ministra Dvořakova ravna po principu do, ut es. Vendar pravi predavatelj, da statistiki obeh držav ne harmonizirata. Češki uvoz iz Jugoslavije ni tako majhen, posebno kar se tiče prasičev in goveje živine. Očitki Jugoslavije proti Češkoslovaški bazi-

rajo večidel na nepoznavanju čeških razmer, vendar so že večidel odpravljena glavna nesporazumjenja. Predavatelj priporoča naklonjenost glavnim jugoslovanskim zahtevam, posebno kar se tiče tabaka in suhih češpelj.

H koncu se je dr. Andrija dotaknil osebnih medsebojnih odnošajev obeh držav in poudaril, da so bili dosedaj bolj političnega in vojaškega značaja,

Republikansko gibanje na Madžarskem.

Znani vodja madžarskih republikancev Emerich Veer, je ubežal iz domovine in prišel na Češko študirat politične razmere. Potem odide za stalno v Pariz. V razgovoru z dopisnikom praške »Tribune« je izjavil:

Nikdar se ni bilo na Madžarskem republikansko gibanje tako močno, kakor sedaj. Osebnost sem prepričan, da za republikansko idejo ne stoji le meščani, pač pa tudi kmečke mase, dasi je kazn štiriletna ječe odmerjena somišljenikom republikanizma. Vsled tega je jasno, da je nova organizacija tajna, vendar vsled tega ni manj močna. Imamo že skoro parlament in mnogo bivših častnikov je naših privržencev.

Kako je to gibanje močno, dokazuje že vladino početje, ki z vso silo tišči pokret ob tla.

Moja pot v Pariz je v zvezi z odločbo »Lige za ljudske pravice«, iz leta 1923, t. j. osvoboditi madžarsko repu-

dočim so se kulturni oziri zanemarjali. Kar se tiče gospodarskih stikov, še marsikaj ni v redu. Bilo bi potrebno jugoslovanski eksport po vzoru Avstrije in Italije podpirati s kapitalom. V celoti se lahko reče, da bi nas gospodarski eksperimenti Jugoslavije stali mnogo žrtve, vendar si s talentirano Jugoslavijo končno lahko pridobimo gospodarskega zaveznika.

bliki od reakcije. Tam hočem urgirati izvedbo te odločbe. Upam, da moja akcija ne bo brezuspešna, vsaj sta takratno odločbo podpirala Herriot in Painlevé.

In kako si predstavljam osvoboditev madžarske Republike? Clarkov pakt, uresničen l. 1919 ob prisotnosti vseh madžarskih strank pravi, da o državni formi Madžarske odloča ljudsko glasovanje. To je platforma, katere se je madžarska republika dvakrat poslužila. Prvič je Horthy izvoljen proti volji naroda, proti volji narodnega zbora. Za državne upravnika in drugi pač, ki je bil tudi politično pomemben, je prišel Bethlen, ki je brez dovoljenja narodnega zbora precej omejil volilno pravico. Žalibog je evropska javnost prehitro pozabila ta nasilja. Da obrnem pozornost Evrope na to in da urgiram izvedenje Clarkovega pakta — s tem prične moje delo v inozemstvu.

Revolucija na Kitajskem.

Državljanska vojna divja na Kitajskem že več tednov. Že od revolucije Juanshi-Kaia l. 1911 je Kitajska ogrožena nepretrganimi domačimi boji. Enotnost Kitajske spada že v preteklost. Po padcu cesarstva so nastali spori med posameznimi provinčnimi in odpor nekaterih proti republikanski vladi je bil tako velik, da so se odločile od kraljevske središča, kakor n. pr. v Mandžuriji, kjer je energični vojaški diktator Čang-so-lin izvajal zemlji samostojnost.

Nič drugega ni bilo z južnimi provinčami, kjer se je pojavil slavni politik dr. Sun-jat-sen. Ta evropsko naobraženi mož je zbral okrog sebe vse osebnosti separatističnega gibanja na južnem Kitajskem. Njegov cilj je popolna avtonomija in neodvisnost od Pekinga. Južne razmere, popolnoma različne od onih na severu in v kulturnem, gospodarskem in v socialnem oziru, so podpirale njegove težnje, da so poglne želje po samostojnosti v teh krajih kmalu globoke korenine.

Vlada v Pekingu s prezidentom Wu-Pei-Fu je bila proti temu dvema revolucijskima poloma na severu in jugu skoro brez moči in je trpela razmah revolucionarjev. Že sicer je bila pozicija Kitajske vlade zadnje leto dokaj slaba zaradi nespelov v zunanji politiki, kjer so se avveljavili bolj in bolj cilji tujih velisil, kakor Amerike in Japonske. Tako je revolucionarno gibanje skoro neovirano naraščalo. Gubernatorji številnih južnih provinc so se priklonili dr. Sun-jat-senu in v zadnjem času je storił tudi gubernator Či-Kiang, v čigar oblasti je mesto Šanghaj, bogato pristanišče in strateška točka.

Te okoliščnosti so bile neposredni povod izbruh revolucije, ki ima značaj pravne vojne med južno armado, ki jo vodi dr. Sun in med vladno vojsko, ki ji poveljuje general Tami-Tiang-Su. Vojska revolucionarjev je zelo številna, izborno organizirana in je oborožena tudi z letali. Sam Čang-So-Lin je okrepil vojsko z 180.000 tosiči moči. Ta ojačenja so pripomogla revolucionarjem že do dveh zmag, dasi vlada trdi, da so se v zadnjem času njene pozicije zboljšale. Zdal je središče bojev Šanghaj.

Ker je posegel Čang-so-lin tudi v ta spor, se zdi, da smejo revolucionarji upati na uspeh. Če zmagajo, pade prezident in vlada. Na mesto prezidenta reflektira sam Čang-so-lin. Kitajska bi potem razpadla na več provinc, združenih v federativni Uniji, kar bi bil uspeh ameriškano-angleško-japonskih teženj proti nemško-ruskim. Nobena tajnost ni, da ti dve skupini vodita že dolgo nekravni boj za zmago te ali one skupine. Vladna vojska in deloma tudi revolucionarji na severu so po volji ruskonemskih ciljev. Nemčija in Rusija sta v juniju t. l. sklenili prijateljsko pogodbo s Kitajsko vlado in sovetjski poslanik v Pekingu, Karahan je bil tam »persona gratis«. Rusija je priznala Mandžurijo Kitajski in Kitajska vlada je odstopila svetovno mandžursko železnico. Na ta način se je hotela Kitajska vlada maščevati evropski in ameriškanski diplomaciji. Vsled tega so Anglija, Francija in Amerika izgubile interes za avtoriteto kitajske vlade in Karahan jih celo doži, da so izzvale revolucijo in posredovale sporazum med voditeljem Jua dr. Sunom in organizatorjem severnih revolucionarjev Čang-so-linom. Tako v sedanji kitajski revoluciji ne gre le za usodo današnje vlade in bodočo državno formo tega kraljevstva, pač pa se borita tudi dve skupini velisil za svoj vpliv na Kitajsko in njeno prebivalstvo.

Politične vesti.

— Okoli vstopa Nemčije v Zvezo narodov. Angleško časopisje poroča, da je za vstop Nemčije v Zvezo narodov iskreno samodržavni kancelar dr. Marx, dočim je stališče zunanjega ministra Stresemanna manj iskreno. — Verjetno je, da bo moral dr. Marx skleniti kompromis, če bo hotel pridobiti zunanje gaminista za vstop Nemčije v Zvezo narodov. — Angleško časopisje je splošno za sprejem Nemčije v Zvezo narodov, noče pa ničesar slišati o nemških pogovorih za vstop. V istem zmislu so se izjavili tudi vodilni angleški politiki. »Daily Express« poroča, da so stališči Nemci za vstop v Zvezo narodov sledeče pogoj: Povrnitev bivših nemških kolonij, preklic nemške vojne krivde in pospešitev izpraznitve Poruhria. Angleži o teh pogojih nečejo ničesar slišati. — Francozi niso nasprotni vstopu Nemčije v Zvezo narodov, pravijo pa, da mora Nemčija izpolniti iste pogoje, ko vsaka druga država. Privilegijev ne morejo Francozi priznati Nemcem nobenih!

— Volitve v danski parlament so dale sledeč rezultate: Socialni demokrati so dobili 678 vol. moč. (l. 1920 528), radikalni 171 (l. 1920 171), levi liberalci 443 (492) in konservativci 375 (357). Socialni demokrati bodo pridobili najbrže dva mandata. Vlada je ostala v manjšini.

— Kako izgleda madžarska razorožitev. Nadporočnik madžarske carske straže Geza Freiberger je imel prepis z desetnikom carske straže Süvegesom. Tekom prepisa je desetnik ustrelil nadporočnika s puško in pobegnil. Kmalu nato pa je ustrelil se sebe. To poluradno poročilo potrjuje, da ni madžarska carska straža nobena civilna organizacija, temveč vojaška, kar sledi tudi iz tega, da ni podrejena finančnemu ministru ampak obrambnemu ministru. Gospod Apponyi pa bo lagal še naprej.

— Konferenca v Benetkah. V sredo se je pričela v palači tukašnjega železniškega ravnanstva konferenca zastopnikov železniških uprav Avstrije, Jugoslavije, Češkoslovaške, Nemčije, Švice, Norveške, Švedske, Danske in Italije. Na tej konferenci bodo razpravljali predvsem o pomorskem prometu beneske luke in o direktni italijansko-nemški tarifi čez Brenner. Konferenca se bo zaključila 27. t. m.

— Boj za agrarno carino v Pragi. Pragiški parlament je večerj doživel takozvani dan krize, ki je imela za svoje težilce v takozvanem svetu petik, kjer se je vodil hud boj s strani narodnih demokratov za trgovinske pogodbe in s strani agrarcev zaradi zakona malih najemnikov in zaradi agrarne carine. Da se politična situacija razjasni, je bilo sklenjeno, da se mora še isti dan dočeti sporazum. Izid posvetovalni je tajen, vendar se govori, da bo vlada uvedla agrarno carino. Agrarji zagotavljajo, da ta carina ne bo imela zdaj tolikože efekta, kakor bi ga imela, če bi se uvedla takoj, ko se pojavile prve zahteve agrarcev. V četrtek bo na dnevnem redu trgovinska pogodba z Italijo.

Razstava češke moderne umetnosti.

Vodilno Češko umetniško društvo »Majnes« je na povabilo Narodne Galerije priredilo v bivšem Jakopičevem paviljonu razstavo češke moderne. Razstava ima zaslug za poglobitev češko-slovenske vzajemnosti in dale nam Slovincem vpogled v stanje umetnosti na Češkem.

Ena poteza je za to češko moderno zelo značilna.

Cehi so se, pravi prof. Matějak, pero češke moderne, leta 1848. osvobodili jarmu »sterilne nemške umetnosti, pod katere uplivom se je češka umetnost tako enostrano razvijala« in se orientirali na zapad, začeli so odhajati študirat v Pariz, kar delajo še danes. Začelo se je koketiranje s pristno umetnostjo, češke revije so jeli francoski kritiki počaščati s svojimi članki, Matějak se je celo posrečil (gotovo se je zelo potil zato) vstop v Rodinovo delavnico in Otokar Kubin »se je združil s francosko kulturo« in postal (to se še ugotavlja) Coubine. Dumes je peresu češke moderne za kvaliteto slikarja na vso moč odločilno to, »da je leta in leta živel v Franciji in postal tudi tam znan in priznan«.

Rezultati tega vročega objema obeh umetnosti so tu: konec je lepe, stare domače tradicije češke umetnosti in njen najvidnejši znak je — francoski import. Zdravna pisana holka si je navekla cunje Parizanke, govori francoski, ima montmartrske manire in reče, bosa češke noge.

Ceh in Francoz — sta dva miselnostna svetova. Čeh ne more misliti in čustvovati po francosko, to je gotovo.

Da je pa to res, vidiš pri Končiku, iz katerega gleda kriva razumljeni Derrain iz Filie spačen Bracque, iz Piskača in Wachmannu Pablo Picasso, iz Muzike čuden Rousseau, iz drugih neverjeten Flaminck, Cézanne, iz kiparjev Rodin in Bourdelle.

Se od daleč niso ti Cehi proniknili v globoki smisel rabe barve pri Cezannu, ne v formalno logiko Derrainove gradbe, v rafinirani tridimenzionalni ekvivalenti Picassovih obrisov (poglej Kremlikovo linearno izražanje!) — saj tega niso mogli, saj niso niti južnjaki niti romani. Ostalo je pri posnemanju zunanosti, vendar svojega »barbarskega severnjstva« pod to importirano obleko niso zakrili: neglede na slike pod vplivom monakovske Jugend s svojimi glijavimi, ni časodobnimi občutji (Dvořak, Hu-deček), neglede na Klimta v Preislerju in Pechsteinu (ne govorim o kopiranju, nego s temi primerami opisujem stil in idejnost slik) v navideznih Flaminchovcih, naj opozorim in postavim Nejedlýja, ki gradi kakor Derrain, pa uprizarja sentimentalne solčne vzrode, da jasno vidiš: to je Francoz Derrain in tejsliki, to je pa Ceh Nejedlý s svojimi solčnimi vzrodom. Oboje je samozase lepo, skupaj pa ne gre kakor kuzitem in občute ne...

Menimo, da imajo Cehi od vsega tega francoziranja samo izgubo časa in da bi bilo bolje, da se vrnejo iz Pariza v Prago, in skušajo ustvarjati v okvirju lastnega, tradicionalnega miljeja, iz vonja lastnih tal, pa bomo videli vsaj veliko češko umetnost namesto teh žalostnih, bi rekli celo katastrofalnih zabodi! Nič pomembnega ni mogoče stvariti s tulim perjem.

V resnici, še najbolj Ceh je na tej razstavi oni čutni, smesni zaostanek iz predmetnega XIX. stoletja Svabinski, kakor ni sodoben, pa je iskren in razpoličen. Oni smisel za realnost, snovnost, za barvnost gleda iz njega, ki je tako lasten, stari, dobri češki slikar izza Manesa. Med modernimi ima največ kvalitete Vincenc Beneš, čegar Deklica z vrčem se mi zdi najboljša slika na razstavi, dalje pritegneta i Žena in Tihožitje. To je ona objektivna, statična zgradba nove renesance, to je obdelava telesa, to je barva, kompozicija ki jo išče naš čas, da! Originalen je dalje A. Prochazka s svojim sicer doslednim kubizmom, a naravnost severno povdarjeno predmetno noto (posamejne steklene, voščne industrije), ki namahoma omogoči vizualno doživetje formalne ideje v slikah, ki so i barvo dekorativne. Skoda, da mista razstavila i O. Kubin in Bilek.

Kiparji so razstavili utrudljivo množico glav v še vedno rodinovskem stilu. Neke Stursove in Sponefove glave niso brez kvalitete, čuditi se pa človek more, da je isti Stursa, ki je ustvaril počivačo ple-salko z domala azijskim plastičnim umevanjem — napravil i Karosa, ki je naravnost šolski primer, kaj moderna plastika ni. Mi-sli si človek današnji, bronaste oblike in človeki ki plava na njih v zraku ali pa si misli Stursovega Ranienca v Pragi ali pa Čechov spomenik — kot plastike v XX. stoletju! — Jifňovskij je razstavil Pastirka ki ugaja po svoji, kljub enostavni silueti zelo moderno premišljeni, zelo razgibani a sklenjeni formi, ki da očesu brezhibno združiti po površini in okrog forme v globino. Skoda da Guttsfreund ni razstavil kaj več.

V grafiki prevladuje obrt. V arhitekturi, pravi Matějek v katalogu razstave, se Cehi niso mogli obrniti v francosko smer ampak so se izkazali kot »srednjeevropskeci« (kar — za Boga! so bili in bodo) in ne taji Wagner — Pleničkov tradicije. Geometrično barvajo ali izplastikujejo fasade, ki mgoleto luči in sene kakor v baroku — negacija stene pa je — bi rekli »ekspresionističen« element, ki je tako zelo lasten moderni srednjeevropski umetnosti. S. V.

* V tej potezi se naši bratje Srbi in Hrvatje prav nič ne razlikujejo od bratov Čehov.

— Še pred volitvami bo dosežen sporazum. Na vprašanje novinarjev, če bo sklenjen sporazum šele po volitvah je odgovoril Radić: »Mi bomo šli v volitve že z gotovim sporazumom, ne samo z obrisi sporazuma. Stvar se sledeče razvija: Šli bomo v volitve, da se na srbski strani dobi formalno privoljenje v sporazum, ki ga dosedaj še ni.

— O načunu delovanja sedanje vlade se je izrazil Radić sledeče: Mi bomo spreminili sedanji način dela v ministrstvih. Pri nas ne bo nobenih intervencij, nobenih pritvnihih strank, nobenih črnih kav in nobenih gosposic. Ministrstva bodo delavnice. Vsaj polovico svojega časa morajo prebiti ministri zunan, ker drugače postanejo birokrati. Nič se ne bo sprejemalo, pa naj bo kmet ali gošpod. Pritožbe pa se bodo lahko oddajale naravnost ministru. Ministri morajo delati, ne pa sprejemati deputacije. Vsi zaostanki morajo biti tekom meseca rešeni in potem mora biti rešen vsak akt v 48 urah. Po ministrstvih se mora delati tako hitro, kakor v bankah. Mora se delati, kakor v Ameriki ali Angliji. Kako to dosežemo, o tem smo se razgovarjali večkrat.

J. Petrušewski:

Kavina žlica.

V hiši duhovna Kobletnazeja je vladalo že dva dni inračno razpoloženje. Celo gospodinja, ljubezniva gospodična Nelly, je bila slabe volje, in le z nejevoljo vsrila svoje dožblnosti. Da celo jokala je... Župnik je bil nervozen in njegov pogled mračen kakor oblak. Kalji nekaj čudnega se je zgodilo: kavina žlica je na nepojasnljiv način izgubila.

Ne da se trdi, da je bil dušni pastir obine Przekali Vjeljke, skopuh (večina njegovih kolegov je živela skromneje, kakor on), toda kakor je že pač na tem svetu, žlica ni podobna žlici in župnik Kobletnanski ni mogel prikriti svoje jeze. Le zbiralci in stariarji ga lahko razumejo... Iz njegove izbrane, celi okoliči poznane zbirke je izgubila redka kavina žlica. Šele pred kratkim jo je odkril pri nekem stariarju, ki mu je prisegel in klical boga za pričjo, da je sam, veliki Napoleon jedel s to žlico pred svojim pohodom na Moskvo. In zdaj ta dožodek.

Bivši župnikov prijatelj iz mladih dni, notar Karel Domančevski, ki ga je obiskal, je večerj odpotoval in eno uro po njegovem odhodu so že zapazili, da manjka ta redki predmet. Gospodinja, gospodična Nelly, je sama iskala pod omarami in kovčeki, toda tudi župnikov talar je imel v okolici kolen sledove iskanja. Našli so prstan z diamantom, ki ga je gospodična Nelly prejšnji teden izgubila, potegn dvoje bakrenih novcev in pol srebrnega rublja, toda žlice nikler.

Župnik je ostro ozmerjal nekoga davca zaradi brezpomembne zakasnitve, najbrž dvema spokorjenkama 50 ponižnih poklonov za zvečitanje duše in pričel razmišljati potem zopet o vseh podrobnostih pred tem dogodkom. Večerj je bila žlica še na doli, so jo gosti h kavi in potem je izginila...

Kakor bodeča kača se mu je vsilil sum, čuval se je trditi, da bi odgnal to misel. »In vendar... toda nemogoče... Notar, ugleden mož... ne, ni mogoče... in vendar...»

»Vse je mogoče«, mu je šepetal satan v hlo in oče Marsalji je nehotno v mislih razporejal vse posameznosti.

Že več kakor deset let ni videl svoje-

skega. Bil je vesel možakar v štiridesetih letih. Prišel je popolnoma nepričakovano. Gospodar se je iz celega srca razveselil obiska in takoj razkazal svojemu prijatelju gospodarstvo in stanovanje.

»Tu je jedilnica, saj si jo boš med kositom že blizile ogledal. Tu je moj kabinet in sprejemnica; sobe za gospode nimam, ker je stanovanje precej majhno, vendar imam prostorno sobo za baš tako prijetne obiske, kakor si ti. Tu je moja spalnica...« Je dejal oče Marsalji, odprl vrata v neko izbo, kjer je stala polica iz surovih desk, pokrita z majkeno blazino in navadno prevleko.

»To je tvoja spalnica?« se je začudil gost. Od takega ležišča bole vendar vsi udi.

»Kaj hočemo! Utrujem svoje telo in danjem tako župlanom dober zgled... V mojih letih človek ne misli na udobnost; čas je, da se pripravi na zvečitanje duše... Le v pokojnem telesu ždi močna duša...«

Gost je opazoval gladko-rožnato, okroglo in sveže prijateljevo lice in se komaj vidno nasmehnil. »In kaj je v tej sobi?« je vprašal potem. »Tu stanuje moja sorodnica, devica, ki mi vodi gospodinjstvo,« je izjavil gospodar in odprl rahlo prislomljena vrata. Devica najbrže ni razmišljala o močni duši v utrjenem telesu, ker je bila njena soba opremljena z izbranim okusom in precej koketno; sredi sobe je stala pod celo goro blazin precej široka postelja.

»Ona je izstarna gospodinja. V hiši vzdržuje vzoren red in se osebno zanima za vse... Toda možkih ne more trpeti. Že marsikateri ugledni snubec se je potegoval za njeno roko in tudi jaz sem ji svetoval naj se poroči, pa me očeta prepuštili usodi... To je res zvesta sorodnica...« S temi besedami je župnik karakteriziral svojo gospodinjko in zaprl vrata.

Potem so sedli k domačemu obedu, kjer seveda ni smelo manjkati dobrega starega ogrskega vina. Nato je pokazal gospodar svojemu gostu slavno originalno zbirko. Gost je bil zelo zadovoljen; jedel je z blagoslovljenim tekotom in vzel od vsega, kar so prinesli na mizo. Z obrazom poznavalca je pokušal vino. Hvalil je gospodično Nelly, toda bolj od vsega ga je zanimala starodavna zbirka žlic in najbolj mu je ugajal naposled nabavljen kos. Končno je celo prosil, naj mu proda to žlico. Gospodar je

bil vesel in žalosten obenem. Ni se hotel ločiti od tega redkega eksponata, obenem pa bi tudi nerad užalil prijatelja z negativnim odgovorom. Po kratkem pomisleku je torej sklenil, da mu podari dve drugi žlici. Toda gost ni hotel o drugih žlicah ničesar slišati. Njemu je od cele zbirke ugajala le napoleonska žlica... Ko pa je uvidel, da se prijatelj ne more odločiti, je prosil, da mu naj dajo to žlico vsaj h kavi ta čas, dokler bo trajal njegov obisk. (Kdo bi si ne štel v čast, da lahko meša kavo z žlico, ki jo je rabil veliki Napoleon.)

Župnik je bil ves srečen. Tako je bil volk silt in ovca cela. Prijatelj je ostal dva dni; njegov apetit ni ponehal in pil je z naslado, hvallil okroglo Nelly in obudoval redko žlico. Večerj, po kavi, se je zahvalil za ljubezljivo pažnjo, se poslovil in odpotoval. In eno uro pozele so že odkrili, da manjka redka žlica.

Minulo je že šest dni. Oče Marsalji se nikakor ni mogel domisliti, kam bi žlica presla. V hiši je imel le staro, več let prekušeno služničad. Toda razen tega bi se nič ne drnil okrašt svojega dužnega pastirja. To bi bil nezasiščen greh. Kdo je torej to zagrešil...?

»Nič ne drži, kakor on... je župnik žalostno razsodil. Počakaj je še par dni, potem se je pa odločil pisati prijatelju.

»Pomisli dragi prijatelj,« je pisal oče Marsalji med drugim, »takoj po tvojem odhodu je izgubila napoleonska žlica, ki si jo tako občudoval. Ne morem misliti, da bi jo kdo ukradel. Najbrže je neke dovoli šalo. Toda več, če šala traja en, dva dni, že se gre, toda ta šala traja zdaj že drugi teden. To je malo preveč in vznjua razne sumnje...«

Čez tri dni je prišel odgovor, kjer mu je prijatelj med drugim pisal tudi sledeče: »Ko bi ti vedel, kako sem se razžalostil, ko sem izvedel o tvoji izgubi! Mnogo bolj se bi napravil, če bi mi žlico prodal. Res je več šal na svetu — spominam se, da si mi v šali pravil, da spiš v izbiči na trdem ležišču iz desk... Dragi prijatelj, če en, dva dni ne spiš v svoji izbiči, že se gre, da se pa en cel teden nisi dotaknil svoje postelje, to je malo preveč in vznjua različne sumnje...«

Župnik je ugani, kaj misli in takoj so našli žlico.

Kje je torej bila žlica?

Dnevne vesti.

Ljubljana, 25. septembra.

Celjskim Slovincem!

Kot 20 letni politični delavec celjski smatram za svojo dolžnost pred obč. volivci celjskimi v zadnjem trenutku pozvati celjske Slovence k pametni uvidenosti. Če bi bile vse slovenske stranke z Nemci sklenile sporazum zaradi občinskih volitev, bilo bi to razumljivo. Ako se pa družijo en del Slovencev z Nemci v borbi proti večini Slovencev, ki so organizirani v nacionalnih strankah, tedaj je to pripisovati izključno le nezgodam v lokalnem vodstvu političnih strank. Ker se narod jugoslovanski ni konsolidiral in bodo nacionalna in kulturna centra, kakor je mesto Celje, še dolgo časa v zgodovini celega naroda igrala meročajno ulogo, morajo celjski slovenski volilci v zadnjem trenutku popraviti, če je bilo kaj zgrešeno. Izhod iz položaja je edino ta, da se smatrajo občinske volitve celjske, kakor je tudi prej zmiraj bilo, kot nacionalno vprašanje in ne kot politično strankarsko vprašanje. Zastopniki narodnega bloka bodo imeli dolžnost v občinskem zastopstvu smatrati se le za pooblaščenca volilcev v nacionalni in ne v strankarski politiki. Ker bode proporc dal zastopstvo tudi drugim grupam, prišle bodo vse smeri do neke veljave. Medsebojno število razmerje pa v tem slučaju ne pride v poštev. Pod tem geslom naj gredo celjski slovenski volilci na volišče, ker jih zadene sicer pred celim narodom ogromna odgovornost!

Dr. Vekoslav Kukovec.

— Nove kmetijske šole. Poljedelsko ministrstvo je zahtevalo kredit v znesku 50 milijonov dinarjev za otvoritev novih kmetijskih šol v državi.

— Poljedelska fakulteta. Podpisani je odločil o osnovenju poljedelske fakultete na beograjskem vseučilišču in s tem je to vprašanje definitivno rešeno.

— Razpis službe. Na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru je razpisano učno mesto za zgodovino in zemljepis kot glavna predmeta za slovenskim učnim jezikom. Prošnje je nasloviti na prosvetno ministrstvo v Beogradu, a vlagajo se pri prosvetnem oddelku za Slovenijo v Ljubljani najkasneje do 16. oktobra t. l.

— Zračni promet Zagreb-Oslje-Beograd. Zastopniki mednarodne družbe, ki uvaja hidroplanski promet med Evropo in Azijo so predložili osljetemu županu načrt za hidroplanski zvezo med Osljem, Zagrebom in Beogradom. Zračno potovanje iz Oslja v Beograd bi trajalo dve uri, a stalo bi 35 švicarskih frankov za eno osebo.

— Strašna poplava v Petrogradu. Po poročilih iz Moskve je visoka morska pila poplavlja Petrograd. Voda stoji do 3 metre visoko po ulicah. Poslopja, ladjedelnice in tovarne, ki stoje blizu morske obale, so porušene in pod vodo. Pokvarjene so vse telefonske in brzojavne naprave. Voda se vedno narašča in razdira napise ob Nevli. Katastrofa je nastala nepričakovano in preobvalstvo je v velikem strahu. Iz Moskve so odšli v Petrograd rešne ekspedicije, ki pa morejo le v veliko težavo vršiti svoje delo. Število žrtve se ni ugotovilo, vendar jih bo zelo veliko, ki so našli smrt v valovih.

— Amerika sežiga ladje. Iz New-Yorka poročajo, da je ameriška vlada sklenila sežigati 518 lesenih ladij, ki so bile zgrajene med vojno. Do tega sklepa je Amerika prišla radi tega, ker te ladje ne odgovarjajo sedanji razmeram.

— Mac Donald bolan. Angleški listi poročajo, da je Mac Donald obolen na pljučni bolezen, imenovani bronhitis.

— Tatvine pri subotški železniki. Proti subotškemu šefu železniki delavci Pavlu Rencenkampfu, mlajšemu bratu znamenitega ruskega generala Rencenkampa je uvedena preiskava radi številnih tatvin, ki jih je izvršil na kolodvoru. Ugotovljeno je, da je Rencenkampf že dal časa kradel v tamošnjih del. delavnicah različne predmete, katere je nosil domov in jih prodajal. Pri hišni preiskavi je policija našla več državnih stvari in se po dosedanjih odkritjih računa, da je Rencenkampf oskodoval državo za preko 100 tisoč dinarjev.

— Abiturijentski tečaj na trgovski akademiji v Ljubljani. Vpisovanje v ta tečaj se vrši dnevno ob uradnih urah v poslojnih tehnične srednje šole, Askerčeva ulica 9. II. nad. Predavanja se prične dne 3. oktobra ob 8. uri jutranj. — Ravnateljsko.

— Številne nesreče v ameriških rudnikih. V ameriških rudnikih se dogaja veliko več nesreč, kot v belgijskih, angleških ali francoskih, dasiravno so slednji veliko nevarnejši. Vzrok je v tem, da ameriški lastniki rudnikov ne posvečajo nikake pozornosti za življenje svojih delavcev. Mnogo rudarjev je izgubilo zdravje in celo življenje ravno vsled brezbrzičnosti in nevidnosti lastnikov rudnikov, ki nečejo uvesti varnostnih mer, kakor so predpisane v Evropi. Naši delavci, ki po večini ne poznajo angleškega jezika, se ponesrečijo dostikrat radi tega, ker ne znajo čitati svarilnih napisov po rudnikih. Kakor se tedaj vidi, Amerika ni ravno obljubljena dežela za naše izseljence in naj zato ostane doma vsakdo, ki ima količjak sredstev, da se more preživljati.

— Urad za delavsko statistiko v Washingtonu sporoča, da so življenjske potrebnosti v Chicagu za 72 odstotkov dražje, kot pred vojno. Kar je popreje n. pr. stalo 1 dolar, stane sedaj 1 dolar 72 centov. Delavske plače pa so znižane na one, ki so jih prejemale delavci l. 1920, ko je bila dražnja največja. Sedaj pa, ko je začela dražnja zopet rasti, so ostale plače znižane. Naraščajočo dražnjo povzročajo predvsem razni borzni spekulanti. Dražnjo se pridružuje še brezposelnost, tako, da mora delavec dati zadnje prihranke za prehrano.

— Novozelandski vseljenški minister je izjavil, da nova Zelandija sprejme le toliko vseljenec, kolikor jih faktično more zaposliti. Priseljenci iz mest ne morejo imeti uspeha v poljedelstvu in radi tega Nova Zelandija sploh ne želi takih priseljencev.

Maribor.

Dr. Pavel Turner umrl. Danes je na svojem posestvu na Petrovem selu v Krčevini umrl senilni mariborski Slovenec dr. Pavel Turner, dobitnik v budistični študentski Slovencev. Svoje precej veliko premoženje je zapustil v narodne in dobrotovalne namene.

Nova razkritja v zadevi umora Stelcerjeve. Slika morilca Jelena, ki jo je policija izločila v oknu komisarijata je imela uspeh. Javil se je neki mož, ki je bil z Jelenom leta 1921. skupaj zaprt in je izpovedal, da ga je kritičnega dne videl, ko je imel pri sebi čevljarški nož in bil okrvavljen. Neka ženska je pa na sliki spoznala možkega, ki jo je pred umorom Stelcerjeve zvečer nagovarjal in vabil v Krčevino, pa mu seveda ni sledila.

Nesreča. Izvošček Ivan Volker je večeraj v Studencih povozil z avtom neko šolsko deklico. Kolo ji je šlo preko nog. Nesreča pa je bila kriva deklica sama, ki je tik pred avtomobilom tekla čez cesto, tako da voznik avtomobila ni mogel pravočasno ustaviti.

Tožbo proti »Volkstimmu«. Je vložila policija po § 103. radi blanka »Der gesetzliche Wahlbetrug ist vollbracht!«, ki ga je omenjeni list priobčil v večerajši številki in v katerem ostro napada državno oblast.

Otvoritev umetniške razstave Kos-Pirnat-Siplovec se bo vršila v nedeljo ob 11. uri v veliki kazinski dvorani.

Tatvina koleca. Alojziju Lobniku, gostilničarju v Radvanju je v noči od 22. na 23. t. m. neznan tat ukradel iz gostilniške sobe kolo, vredno 250 dinarjev.

Prosveta.

Ruski umetniki v Pragi.

Praga je postala zadnja leta važno turistično pristanišče, to stran meje svoje domovine življenjskih umetnikov. Poleg znamenitih namiznih igralcev, ki prihajajo iz vsakega letnega gostovanja v Pragi, nastopa od časa do časa mnogo odličnih umetnikov vseh strok in vrsti obnem veliko poslanstvo seznanjanja zapadne Evrope z rusko kulturo. Nedavno sta priredila uspešni koncert ga. A. Lebedjeva in slavni basist Kulikovski, ki ga praški listi nazivajo fenomenom v rodu ruskih basistov. Dimitrij Smirnov, slavni ruski tenor ima 25. t. m. svoj veliki koncert. I. Baklanov pa 2. oktobra. Baklanov odhaja v Ameriko in bo pel pred odhodom tudi na Narodnem divadlu vlogi Rigoletta in pa Jaga v operi »Otello«.

Slavoslavski slavnosti na Poljskem.

Meseca oktobra prepeljejo iz Švice v Varšavo kosti genialnega poljskega pisatelja Henrika Slavenkiewicza in jih pokopajo v katedrali sv. Jana. Cela Poljska se pripravila k proslavi in cel narod se spominja na Velikega slava. Istočasno se je tudi v Pragi že sestel komitet, ki ima namen prirediti spominsko proslavo poljskega genija.

Planist — genij, tako nazivajo glasbeni kritiki največjih ameriških listov slavnega ruskega planista Aleksandra Borovskega, ga, ki koncertira v Ljubljani v petek, dne 3. oktobra ob 8. uri zvečer v Unionski dvorani. Njegova umetnost ima tako kolosalno moč, da si na mah osvoji srca poslušalcev, med katere je došel popolnoma nepoznan, a jih po svršetku koncerta zapuša kot popoln zmagovalec. Kjerkoli se je pojavil Borovski, povsod pomeni njegov koncert izreden glasbeni dogodek. Petkov program je izreden skrbno sestavljen ter obsega tako klasično nemško klavirsko muziko, kakor tudi moderno francosko in rusko. Obširnost vabimo, da ne zamudi izrednega užitka, vstopnice so v predprodaji v Matični knjižnici.

Glasbena Matica v Mariboru namerala v decembru t. l. izdati Anton Dvořakovo balado »Mrtvaški ženin« za soli, zbor in orkester. Pevski zbor je s študijem že pričel. Dirigiral bo ravnatelj Topič.

Ramovs Franc: Historična gramatika slovenskega jezika. (II. Konzonantizem) v Ljubljani 1924. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna, 335 strani velike osmerke. Cena 260 Din. — Od tujih znanstvenikov že davno zahtevana in od domačih znanstvenikov in rodoljubov željno pričakovana zgodovinska slovnica slovenskega jezika je pravkar začela izhajati. Nje pisec, redni profesor na vseučilišču v Ljubljani, je v znanstvenem svetu znan in splošno priznan strokovnjak. V tem prvem zvezku prinaša zgodovino slovenskih konzonantov v knjižni slovenščini in naših narečjih, kakor se nam kaže v pisanih in tiskanih spomenikih našega jezika od l. 1000 pa do danes. V knjigi je razloženih okroglo 2500 slovenskih besed, krajevskih in osebnih imen; alfabetično urejeni registri dajejo možnost, da vsakdo te razlage takoj najde. — Celotna slovnica je proračunjena na sedem knjig; že prvi zvezek je dokaz, da bo delo, ne samo singularen pojav na polju slovenske znanosti, ampak tudi veličinskega pomena za slovensko jezikoslovje sploh. Cena prvega zvezka je v primeri z enakimi publikacijami v drugih jezikih nizka.

L. Lipovec: Prekvašeni svet, enodejanka (epilog k ciklusu »Spodobni ljudje«). Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 64. Cena broš. Din 9.

Enodejanka »Prekvašeni svet«, ki je pravkar izšla v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne kot 34. zvezek »Spodobni ljudje« zaključuje kot epilog ciklusa komedije »enodejanka »Spodobni ljudje«. Ostale štiri že izšle enodejanke tega ciklusa so: I. Čisto rodoljubje, II. Roka roko, III. »Živeti! IV. Iskrena ljubezen. Vsaka teh petero komedij enodejank je sicer zase zaključena enota, vendar tvorijo ta ciklus idejno — sododno skupino. Tipi oseb, kakor so bili zasnovani v prvih štirih igrah, so v bistvu po svojih temeljnih značajih ohranjeni tudi v epilogu. Naravno pa, da so vsled razlike časa (prve štiri enodejanke igrajo pred svetovno vojno, epilog pa v prvem letu po svetovni vojni) prekvašeni, kakor prekvašen svet. Prejšnji malomeščanski, ozkočrtni, pavšalni tipi so prevlečeni z lakom vojne in vojne mentalitete. Svet je prekvašen: Edini sodnik Dr. Potrebni je svoj skromnoiznajni idealizem tudi v prekvašeni čas in se mora — hodeč, nočeč — po daljšem kolebanju sam sebe izločiti iz svojega materialističnega kroga. Zapolnila je enodejanka, ki bi bila postala skoro dvodejanka, je zanimiv, dejanje pestro in polno epizod. »Prekvašeni svet« je zelo prijetno in napeto čtivo: posebno bo pa prišel ob živahen in tipičen igranju do polne veljave. Priporočamo zato vsem našim odrom to enodejanko, kakor tudi ostale štiri tega ciklusa »Spodobni ljudje« v uporičnosti.

Sodišče.

JUNAKI IZ BARA.

V garderobi bara Emona je dal Jakob Kmetič nekemu ščenetu brco. Na to brco je reagiral lastnik pišca Pavel Seunig, katerega je brca bolj bolela, kakor psa, ki jo je dobil. Vnel se je na lico mesta hud prepir, ki se je nadaljeval potem v Prešernovi ulici. Vmešali so se v prepir, kakor je to običajno, tudi drugi popolnoma neprizadeti ljudje, nekateri so stopili na stran Seuniga, drugi pa so potegnili s Kmetičem. Nastalo je prerivanje in stvar je končala tako, da je odnesel Kmetič iz boja lahko telesno poškodbo na čelu, prizadeto z brco ter dve težki, namreč eno na roki, — bil mu je zlomljen mezinec in eno na hrbtu. Afera se vleče že od decembra lanskega leta in je končala danes s tem, da se je zagovarjal Pavel Seunig radi teh poškodb. Obtoženec zagovarjalka zanika sploh vsako krivdo. Kmetič izpove, da ne ve, kdo mu je zlomil mezinec in na kak način je zadobil to poškodbo, to pa ve popolnoma sigurno, da ga je Seunig brnil s čevljem v čelo, pri čemer je dobil lahko telesno poškodbo. Tudi od ostalih prič ne ve glede težkih poškodb nobena ničesar izpovedati.

Končni rezultat: Pavel Seunig je bil obsojen radi lahke telesne poškodbe v smislu § 411 k. z. na 100 dinarjev denarne kazni, ki se izpremeni v slučaju neizpolnitosti v 2 dni zapora, povrniti ima stroške pravde in kazni in plačati tako 50 dinarjev. Od obtožbe glede težke telesne poškodbe pa je bil oprošten.

§ 104 s. k. z.

Trgovski pomočnik Andrej Ivančič iz Sent Vida pri Ptuj doma, nezakazan in prodajalka Ivanka Strukelj, nezakazovana, sta se vračala »skrivnostno-sladko« ginja »iz gostilne. Ker sta bila nekoliko preglasna, ju je hotel policijski nadstrahnik J. Jenko legitimirati. Naleteli pa je slabo. Upla sta nad njim in ga razžalila z besedami: »Ali mislite, da boste dobili višji čin, če naju zapišete? — Idite raje tatove lovit.« S temi besedami sta se pregrešila zoper § 104 s. k. z. Zato ju je gnil stražnik na policijsko ravnateljsko, kjer so ju legitimirali, a zopet izpustili. Danes pa se zagovarjata pred deželnim sodiščem. Ivančič pravi, da je bil vnel, da se vsled tega ne spominja, kaj je govoril, ve samo to, da je imel nekaj s stražnikom opraviti, drugače nič. Ivanka Strukelj je bila pa »malo razburjena«. Vseled te male razburjenosti je tudi njo zapustil spomin, da ne ve več, kaj je govorila.

Predsednik: »No, pa se vsedita, bo pa Jenko povedal!«

Policijski nadstrahnik Jenko kot priča zaslišan izpove v smislu obtožnice, z dostavkom, da sta obdolženca, ko sta šla iz gostilne, pila: »Kaj nam pa morejo«. Ivanka Strukelj je bila pa celo tako huda, da je kričala, da so »Slovenci osli«.

Kazen je izpajda skrajno mlo: Dobila sta vsak po 50 dinarjev globo, ki se izpremeni v slučaju neizpolnitosti v 1 dan zapora.

Sport.

Drugo jesensko avtomobilno dirko priredi Avtomobilski klub dne 5. oktobra ob 2. uri popoldne na svojem dirkališču na »Banjici«. Spored: 1. Skupina: lahki motokoli do 550 cm³. 2. Skupina: težki motokoli preko 550 cm³. 3. Skupina: damska dirka malih vozov do 1000 cm³. 4. Skupina: avtomobili do 1500 cm³. a) potniški vozovi, b) športni vozovi. 5. Skupina: avtomobili od 1500 do 2500 cm³. a) potniški vozovi, b) športni vozovi. 6. Skupina: dirka klubovih članov (vozovi s lastniki sami). 7. Skupina: splošna dirka potniških vozov, brez oziroma na cilindrsko vsebino. Prijave se sprejemajo do 1. oktobra 1924. Prijavnina do 1. oktobra znaša za motokole 50 Din, za avtomobile 100 Din, od vsakega litra cilindrske vsebine. Po prvem oktobru se plača dvojna pristojbina. Med dirko konkuriranja (concours d'élégance) najlepših privlačnih zaprtih in odprtih vozil. Prijavnina za konkuriranje znaša 100 Din. Posetniki dirke dobijo z vstopnico glasovnico s spiskom privlačnih vozil.

Prvenstvene nogometne tekme 28. t. m. Na prostoru Ilirije se vrši v nedeljo, 28. t. m. cela serija nogometnih prvenstvenih tekem. Ob 9. uri dop. nastopita Korotan (Kram) in Svoboda, ob 10.30 rezervi Ilirije in Jadrana, ob 11.30 t. m. nastopita Maribor in Hermes ter končno ob 16.15 I. moštvi Ilirije in Jadrana.

Za kratek čas.

Tudi sredstvo.

Nek zelo dober nemški katolik je imel navado, da je vedno predno je šel k spovedi svojo ženo pošteno pretepel. Ko so ga vprašali, zakaj to dela, je odgovoril: Če se hočem spovedati, se nikdar ne spomnim vseh grehov, ki sem jih storil. Zato pretepem svojo ženo tako dolgo, da postane jezna in da mi potem prične očitati vse grehe, ki sem jih naredil.

Ni razumel.

Zdravnik: »Predno vas začnem preiskovati, mi morate reči, kaj pijete.« Bolnik: »Če ste že tako prijazni, potem bi vas lepo prosil za »štamperl« silovokel«.

Otroška.

— No, Pepček. Kako se imenuje Tvoj najmlajši bratec? — Se ne vem. Dosedaj še ne moremo razumeti, kaj da govori.

Se ena otroška.

— Kako so stari Tvoji bratci in sestre. — Ančka je stara šest let, Pepček ima štiri leta, Minka ima dve leti, koliko pa je star moj najmlajši bratec, pa ne vem, ker je ravno kar prišel na svet.

Gospodarstvo.

Domači trg.

Porast dinarja ni imel večjega upliva na domači trg. Vse teden je bila tendenca mirna. Zanimanje za blago slabo, prav tako pomudbe pšenice. Cene so ostale neizpremenjene. Pri koruzi nekoliko slabše. Promet majhen. Pšenica. Budimpešta in Bratislava sta ta teden pokazali nekoliko več zanimanja za naše blago. Povpraševanje je bilo po pšenici za oktobersko dobavo po 200 k. k. ex vlačice Bratislava, plačljivo pri dospelosti blaga. Po tej ceni je pripravljen nekoliko vlačicev, ki bodo odpili koncem tedna. Kupci so po večini veliki mlinci. Z naše strani so bile pomudbe začetkom tedna razmeroma male radi padca češke krome. Te dni je nekoliko bolje, ker se je češka kroma popravila. Povpraševanje v notranosti je slabo. Mlinci imajo še vedno dovolj stare zaloge, a poraba moke je minimalna. V bačnem vagonem blagu je ponudba zelo majhna in to zato, ker so kmetje zaposleni okoli koruze. Ponudbe v Sremsu so velike in za 15 odstotkov cenejše, kot v Bački. Kupcevi. Cene bačnemu blagu so ostale neizpremenjene.

Koruzi. S staro koruzo je kupčija skoraj prestala. Začelo se je trgovati z umetno sušenim blagom, ki lahko nadomesti staro. Sušena koruzi se nudi dinarjev 240.— za takojšnjo dobavo. Povpraševanje za manjše količine prihaja iz Bosne za državne nabave.

Na živinski sejem v Maribor je bilo dne 23. t. m. prignanih 5 konj, 7 bikov, 82 volov, 211 krav in 4 teleta. Debele vole so prodajali po 12.25 do 13.50 Din za kilogram žive teže, poidebele po 11.25—12 Din, plemenske 8 do 10 Din, bife za klanje 8—12.25 Din, debele krave 11.75—13 Din, plemenske 8 do 10 Din, krave za klobasenje 7—8 Din, molaze 8.75—10.50 Din, breje 8.75—10.50 Din, mlada živina 11.25 Din. — Obisk slab, ker vsi kmetje še ne vedo, da so živinski sejmi v Mariboru zopet dovoljeni. — Meso: volovski l. 25 do 27 Din, II. 22 do 24 Din, ostala govedina 20 do 21.50 Din, teletina l. 27 do 30, II. 21 do 25, svinjina 22.50 do 40 Din za kilogram.

Trg v Sežani. Na zadnji tržni dan je bilo prignanih 1396 glav živine in sicer 546 glav goveje živine, 532 svinj in 318 konj. Goveja živina se je prodajala po 4.80 do 5 ltr za kilogram žive teže. Šest tednov stari prašci so bili po 120 do 160 ltr. Konji so bili po 2000 do 4000 ltr. Kupčija je bila živahna.

Goriški izvozni trg. Hruške po 0.60 do 1.60, grozdje po 0.90 do 1.40 jabolka po 0.50 do 1.1, krompir po 0.30 do 0.40, paradižniki po 0.25 — 0.30, bruske po 1.50 do 2.80 in fižol v strohu po 0.50 do 1.10 ltr za kilogram.

S praškega veleseja. V Pragi se prireja t. dni velesejem s posebnim oddelkom za gozdarsko orodje. Instrumente in stroje za lesno industrijo. Po pozivu čehoslovanskega poljedelskega ministrstva je naš minister za šume in rude odredil delegacijo treh članov za uradno udeležitev. Istočasno se vrši v Pragi tudi glavni letni zbor čehoslovških gozdarskih strokovnjakov ki so došli redno pošiljali svoje zastopnike na zborovanja našega šumarskega združenja. Naši delegati so g. načelnik Jovan Gačič, naš rojak g. ing. in sor. prav. Vojko Koprlivnik, inšpektor, ter ing. Milan Marimovič, gozd. svetnik.

K dvignu dinarja. »Trgovski liste piše, da so se dosedaj vse razlage o vzrokih padanja ali dvigovanja dinarske veljave izkazale kot netočne. Samo ena razlaga se je vedno uresničila. Vselej, kadar je naša država kupovala devize je dinar zrastel in vselej, kadar je prodajala tuje devize, je dinar padel. To dejstvo jasno dokazuje, da izvršuje naša država svoje transakcije na napačen način.«

Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 9. oktobra t. l. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 15.000 kg. petroleja. Dne 16. oktobra t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznega orodja. — Dne 17. oktobra t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave plošč za vzmeti, spojnih zapon, glav odbojnikov itd; pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave razne pločevine, raznih kovin, raznih vijakov, žebeljev itd. — Dne 18. oktobra t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave delov zavor; pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznega orodja. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Težko vprašanje.

— Kaj je Tvoj bodič? — Res ne morem povedati. Moj sedanjil je bančni uradnik.

Res je!

— Kako morete vendar dajati prodajati ure ceneje, kakor pa daste sami za nje? — Ohe, prav lahko, ker računamo pri popravilu ur več!

Med doktorji.

Pri mizi je sedelo nekaj advokatov in nekaj zdravnikov. Med pogovorom reče nek zdravnik: »Je več ko čudno! Čm več advokatov sodeluje v enem procesu, tem pozneje je končanje.«

Pa reče advokat: »Imate prav! Toda še bolj čudno je to, da čim več zdravnikov je pri bolnikovi postelji, tem bolj sigurno in tem prej je bolnik mrtev.«

Lastnik:

Konzorci »Narodnega Dnevnika«. Glavni in odgovorni urednik: Zveznikar Aleksander. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Ljubljana.

Nov odvetnik v Ljubljani. V Ljubljani je otvoril novo odvetniško pisarno dr. Ivan Stanovnik.

Sestajatelni defraudant Alojzij Ferčnik, ki je pomeval predvčerajšnjim trafikantiji Simonovi 780 dinarjev izročeni mu za nakup tobaka, je bil danes ob pol 9. uri na Marilinem trgu aretovan. Priznal je svoj čin, denarja pa niso našli pri njem. Izjavil je, da ga je vsega izdal za ktno, slaščice in podobne atrakcije za mladino.

Ukradeni ali izgubljeni. Franc Fabjan, lesni trgovec iz Celja je prijavil na policijo, da mu je dne 23. ob pol 9. uri medtem, ko je kupal na glavnem kolodvoru v Ljubljani vozniki listek, izgubil črna usnjata listnica z vsebino 1115 dinarjev in potno legitimacijo. Ali mu je bila listnica ukradena, ali jo je vtiaknil v napačni žep in izgubil, tega ne ve povedati.

Zlat prstan se je našel na Poljanski cesti. Dobl se v pisarni oddelka za socialno politiko.

Polijske prijave. Tatvine 3. kahejne nočnega mira 2. prest. cestnopolijskega reda 11. prekrščenje policijske ure 4. nedostojno vedenje 2.

Aretacije. Radi postopanja 1. radi poverbe 1. radi tatvine 1 oseba.

iz strankarskega življenja.

Redna pododborova seja NRS za dvorški okraj se vrši danes 25. t. m. v prostorih Mestnega odbora, Wolfova ul. 1-1.

VSEM,

ki hočete dobro kavo piti, priporočamo izvrstno našo pravo domačo KOLINSKO CIKORJO

KUPUJTE pri onih trgovcih, ki oglašujejo v »Narodnem Dnevniku«.

112



Ko se je zopet zavedla, je ležala v goščavi pragozda. Bila je noč. Velik ogenj je plapolal sredi jase, kjer je ležala. Krog ognja je čepelo petdeset strahotnih mož z zmrušenimi lasmi in bradami. Njihove dolge roke so ležale na upognjenih kolenih kratkih, krivih nog. Nad ognjem je visel lonec in sem in tam so s koničasto palico jemali mase iz njega in ga požirali z živalsko požrešnostjo.

Ko so možje opazili, da se je njihova jetnica zopet zavedla, so ji vrgli kos malo okusne jedi. Padel je poleg nje na tla in ona je od studa zaprla oči.

Cele dni je morala romati z možmi skozi gosti gozd. Bilo je vroče in ona je bila tako trudna in izčrpana, da se je komaj še vlekla naprej. Večkrat je omahnila in potem so jo kar suvali naprej. Če se je spodtaknila ali padla, jo je njen spremljevalec tako obdelal s pestjo, da je morala iti dalje.

Veliko poprej, predno so dospeli na cilj, so bili njeni čevlji raztrgani. Obrabila je podplate. Njena obleka je visela v cunjah in njena nekdanja bela in nežna koža je bila vsa razpraskana od grmovja, skozi katero so jo vlekli.

Zadnja dva dni potovanja je bila Jane tako izčrpana, da jo vse grožnje in vsa prisilna sredstva in vsi udarci niso mogli več prisiliti, da bi se še vzdrlžala na svojih ubogih, krvavih nogah. Pošle so ji sile in ni mogla ne stati ne hoditi.

Ko so ji živine grozile in jo naganjale s pestmi, klji in brcami, je ležala z zaprtimi očmi na tleh in prosila usmiljeno smrt, naj konča njeno življenje.

Toda smrti ni prišla in možje so končno uvideli, da njihova žrtev ne more več hoditi. Preostalo jim ni drugega, da so jo naložili na rame in nesli.

Pozno popoldne je ugledala Jane razpadlo zidovje mogočnega mesta, vendar je bila tako trudna in ubita, da se ni niti najmanj zanimala zanj. Bilo ji je vseeno, kam jo neso; vsaj ni poznala nobenega sredstva, da bišla tem bestijam.

Končno je vodila pot skozi dvojice zidov in potem v notranjščino razpadlega mesta.

Prinesli so jo v pusto veliko poslopje in tu je ugledala okrog sebe stotine podobnih postav. Med njimi so bile tudi žene, ki niso bile tako strašne kakor možje.

Ko jih je Jane zagledala, jo je obšlo rahlo upanje. Vendar ne dolgo. Žene ji niso izkazale nobenega usmiljenja, dasi je ni nobena zmerjala ali tepla.

Ko so se je prebivalci zadostno nagledali, so jo prenesli v temno čumnato v podzemlju. Položili so jo na gola tla in ji dali v kovinastih skodelah vodo in jed.

Teden dni je videla jetnica le žene, ki so ji prinašale hrano in vodo. Njene moči so se počasi vračale in k sreči ni vedela, kakšna usoda jo čaka. Čakali so namreč, da si zadostno opomore, da jo žrtvujejo solnčnemu bogu...

Ko je Tarzan s svojim kopjem rešil Claytona in Jane Porter iz Numovih šap, je šel počasi skozi džunglo. Misli je le na bolečino njegove zopet odprte rane.

Zdaj je bil vesel, da ni podlegel prvemu navalu ljubosumnja. Samo desetinko sekunde še in Clayton bi bil mrtev. V tem kratkem hipu. Ko je spoznal Jane in njenega spremljevalca in ko je vzel puščico zopet z loka, je vladala v Tarzanu surova narava.

Ženo, ki jo je hotel imeti, svojo ženo, svojo tovarišico je videl v objemu drugega moža. Preostalo mu je torej le ena pot do svojih pravic: odstraniti nasprotnika po običajih džungle. Toda predno je to izvršil, so se prebudila v njem nežnejša čustva njegove prirojene plemenitosti in pogasnila ogenj njegove strasti. Zdaj jim je bil hvaležen, da so mu zabranile izstreliti usodno puščico.

Nič več ga ni bila volja, da bi se vrnil k Wazrom. Sploh ni hotel videti nobenega človeka. Moral je nekaj časa sam romati po džungli naokrog, da se je potolažila njegova bolečina. Kakor divje živali je hotel trpeti sam in molče.

To noč je prespal v amfiteatru opic in več dni je hodil od tam na lov; ponoči se je zmirom vrnil v svoje zavetišče.

Tretji dan se je zgodaj popoldne vrnil nazaj. Komaj se je za par hipov položil v mehko travo, ko je zaslišal od juga znan šum. Očividno si je cel četa velikih opic utirala pot skozi džunglo.

Par minut je prisluškoval. Prihajale so proti amfiteatru.

Tarzan je nejevoljen vstal in se pretegnil. Njegov oster duh je čul vsak zgib bližajočega se plemena. Ker je prihajalo z vetrom, je po duhu spoznal, da se ni motil.

Ko so se opice približale amfiteatru, je Tarzan splezal na drevo in jih pričakoval.

Dolgo ni čakal. Kmalu se je pojavil prvi, kosmati obraz med spodnjimi vejami na nasprotni strani. Krute, male oči, so se razgledale po areni, potem se je opica obrnila in oddala ostalim poročilo. Dejala je, da je vse v redu, in da lahko pridejo noter.

Najprej se je voditelj počasi spustil v mehko travo in njemu so sledile ostale človeške opice ena za drugo; bilo jih je okrog sto. Same velike, težke opice in tudi nekaj mladih. Par mladičev je čepelo na kosmatih hrbitih svojih mater.

Tarzan je spoznal precej članov plemena. Bilo je isto pleme, pri katerem je zrasel on. Veliko velikih opic je bilo še majhnih v njegovih otroških letih. V tej džungli se je igral z njimi in šahil. Bil je radoveden, če bi ga še poznale, ker opice nimajo

dobrega spomina in jim tri leta pomenijo že celo večnost.

Iz opičjega govora je zvedel, da so prišle volit novega kralja. Njihov zadnji poglavar je pred časom poginil, ko se je zlomila veja pod njim in je padel trideset metrov globoko.

Tarzan se je pomaknil do konca naprej viseče veje, kjer so ga lahko vsi videli. Ostre oči neke samice so ga ugledale prve. Z lajajočim grgranjem je opozorila opice ostale. Par velikih opic se je zravvalo, da bi boljše videle vsiljenca. Z oskaljenimi zobmi in naježenimi lasmi so šle počasi proti njemu in mu s topim godrnjanjem grozile.

»Narnat! Sem opica Tarzan!« je kliknil opičji človek v materinski svojega plemena. »Saj se me še spominjate! Ko smo bili še majhni, smo dražili Nurno; obrnetavali smo ga s palicami in orehi iz varnega skrišališča na visoki veji.«

Žival, s katero je govoril, je obstala s topim izrazom začudenja v obrazu.

Toda njeni pogledi so izdajali, da je Tarzanove besede vsaj deloma razumela.

»In Magor,« je nadaljeval Tarzan in se obrnil k drugi opici, »se še spominjaš svojega bivšega kralja, ki je ubil mogočnega Keršaka? Poglej me! Kaj nisem jaz isti Tarzan, mogočni lovec, nepremagljiv borec, ki ste ga vsi poznali več let?«

Tedaj so se opice radovedne gnetle okrog njega.

Nekaj časa so mrmrale med seboj, potem je vprašal Karnat:

»Kaj hočeš pri nas?«

»Le miru,« je odvrnil opičji človek.

Opice so se znova posvetovalle in končno je Karnat spregovoril:

»Potem pridi v miru, opica Tarzan!«

In Tarzan se je spretno spustil v travo sredi divje čete.

Dopolnil je krog razvoja in postal zopet žival med živalmi.

Nihče ga ni pozdravil, kakor je običaj pri ljudeh po triletni ločitvi. Večina opic je odšla zopet po svojem opravilu in nihče mu ni izkazal nobene posebne pozornosti, kakor bi sploh nikdar ne zapustil plemena.

Dva mlada samca, ki še nista bila dovolj stara, da bi se ga spominjala, sta se po vseh štirih splazila k njemu, ga obhovajala in eden je grozeče godel, kakor bi mu hotel reči, da ne spada sem. Če bi se Tarzan godrnjalje odstranil, bi bil mladi samec najbrže zadovoljen; toda opičji človek tega ni smel pripustiti.

Zato se tudi ni umaknil, ampak je dvignil svojo močno roko in prisilil mlademu samcu tako zausnico, da se je zvalil na tla.

(Dalje prihodnjik.)

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

R. Z. Z. O. Z.

v novopreurejenih prostorih
v Ljubljani

Mestni trg 6

Mestni trg 6

obrestuje

vloge na hranilne knjižice in tekoči račun

najugodnejše.

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.

Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbo, proti poroštvi in proti zastavi.

Telefon št. 9.

Najnovejše knjige

Zvezne tiskarne in knjigarne
v Ljubljani, Marijin trg št. 1.

O. ZUPANČIČ, Veronika Deseniška, tragedija, str. 135 — »Splošna knjižnica« št. 28 — Vez. Din 32.—, broš. Din 25.—, finejša izdaja celo platno Din 66.—, pol platno Din 60.—, broš. Din 52.—, luksuzna izdaja, v usnje vezana Din 180.—.

F. ERJAVEC, Brezposelnost in problemi skrbstva za brezposelne, 80 str. — »Splošna knjižnica« št. 27 — Vez. Din 17.—, broš. Din 12.—.

L. ANDREJEV, Crne maske, drama, str. 82 — »Splošna knjiž.« št. 26 — Vez. Din 17.—, br. Din 12.—.

Zahtevajte cenik!

E. L. BULWER, Poslednji dnevi Pompejev, roman, »Splošna knjižnica« št. 24—25 — I. del vez. Din 36.—, broš. Din 30.—, II. del (v tisku).

L. N. TOLSTOJ, Kreutzerjeva sonata, roman, str. 136 »Spl. knjiž.« št. 22 — Vez. Din 20.—, broš. Din 14.—.

J. ZEYER, Gompači in komurasaki, japonski roman, str. 154. »Spl. knjiž.« št. 20. Vez. Din 20.—, broš. Din 14.—.

A. SIC, Kmetčke hiše in njih oprava na Gorenjskem. (Slovanski narodni slog) mapa na finem papirju Din 90. Luks. izdaja na finem kartonu Din 140.

Zahtevajte cenik!

Edini tihi

pisalni stroj

L. C. Smith & Bros Mod. 8
brez najmanjšega ropota.

Zastopstvo:

LUD. BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ulica 611.

IV. JAX in sin

Ljubljana

Gospodarska c. št. 2

priporoča svojo bogato zalogo

pisalni strojev

»ADLER« in »ORANIA«,

šivalnih strojev

za rodbine in obrt ter

voznih koles

Styria — Dürkopp —

Orožno kolo

(Waffenrad).

Genlki zastoj in franko.

Najboljši uspeh
imajo oglasi v
Nar. Dnevniku!

Gradbeno podjetje

Arhitekt

V. Krainer & Ko.,
Jesenice.

Stavbna vodstva:
LJUBLJANA, DOMZALE,
ZAGREB.

Izvršuje privatne in industrijske stavbe, proračune, načrte, cenitve, posebni oddelek za arhitekturo.

FRANC CERAR,

družba z o. z.

v Domžalah pri Ljubljani

tovarna

slamnikov
in klobukov

zaloga v Celju, Gosposka 4.

Popravila se sprejemajo vsako sredo v Ljubljani, Prešernova ul. 5, na dvor. Kovačič & Tršan.

Modni salon M. SEDEJ — STRNAD

Prešernova ulica, palača Mestne hranilnice,

priporoča zadnje novosti, dunajskih in pariških

klobukov. — Žalni klobuki vedno v zalogi.

Najnižje cene. Solidno blago.

MALI OGLASI

Zasebni uradnik

vešč vseh pisarniških del želi vstopiti v dobro idočo podjetje kot pisarniška moč. Ima kavičje 25.000 Din. Ponudbe pod Z. R. 1925 na upravo.

Pohištvo

je po ugodni ceni na prodaj. Natančneje se poizve v lišinski ulici št. 21, prilijče levo, Ljubljana.

Sprejme

se več boljših gospodov na dobro domačo hrano. Naslov pove uprava lista.

Proda se

po ugodni ceni dinamno stroj 3/4, P. H. predvojno blago, dalje 2 pletilna stroja, razne volnene pletenine, konjske odeje (kocce) sukno itd. Poizve se pri Franc Tripič, Moste št. 25, p. Zirovnica, Gorenjsko.

Motocikeli

»Puch« 5 PH, dobro ohranjen se po ugodni ceni prodaja. Natančneje se poizve: Pod Ježo 98, Novi Vodmat-Moste.

Elegantna spalnica,

nova, kompletna, jesenova, politrana, se ugodno prodaja. Naslov pove uprava lista.

Lepo mehlovano sobo

s posebnim vhomom če se lahko v sredini mesta išče mlad samostojen gospod. Ponudbe na upravo lista pod: »Separatni vhom«.

Učni tečaji

za izdelovanje damskih klobukov. Modni salon za damske klobuke Alojzija Vivod roj. Mozetič, Ljubljana, Pred Skofijo 21/II. sprejema dame in gosposke v praktičen pouk v svrhu priučitja za lastno rabo. Samostojno izvrševanje vsakovrstnih modnih klobukov. Nadaljnja pojasnila od 10—1 ure popoldan.

Inkasant

prevzame kasiranje časopisnih naročin, zavarovalnin, društvenih članarin, trgovskih terjatev. Nudim varščino. Cenjene ponudbe pod »Inkasant« na upravo lista.

Stanovanje

s kuhinjo in 2 malimi sobami ali 1 veliko se išče v Ljubljani ali okolici. Plača se mesečno do 1500.— K. Cenjene ponudbe na upr. lista pod »Čimpreja«.

Občinski tajnik

vešč vseh občinskih in vojaških del išče mesta. Ponudbe pod Z. R. 1925 na upravo.

Kot družabnik

vstopim v katerikoli dobro idočo podjetje s kapitalom 50.000 Din. Resne ponudbe pod Z. R. 1925 na upravo.

Iščem prijatelja

ki bi bila pripravljena delati nedeljske sprehode in izlete v ljubljansko okolico ali tudi kam dalje. Gosposdične veselja znajo in prijete znanjosti naj pošljejo svoje naslove na upravnico lista najkasneje do 1. oktobra t. l. na šifro »Vesela družba«.

Pisalni stroj »Oliver«

predvojni izdelek, skoro nov, naravoslovne knjige, kakor Brehm: Tierleben, 10 sv. Kernor v. Marilaun: Pflanzenleben, Dr. Haacke: Schöpfung der Tierwelt, Dor. Neumayr: Erdgeschichte, Dr. Mayer: Weltgebäude, Dr. Hattler: Völkergunde, Dr. Hanke: Der Mensch, skupaj 10 sv.,

Mayer: Konversationslexikon, 24 sv., vse te knjige v krasotni izdaji in usnjeni vezbi, dalje, klasiki Cottageve izdaje ter razne juridične, znanstvene in beletristične knjige, vse v najboljšem stanju

se prodajo.

Naslov na upravo lista pod šifro »Rasprodaja«.

Gospodična

trgovsko izobražena išče mesta v pisarni, bodisi za knjigovodnjo, kontoristnjo ali blagajničarko. Pripravi je iti tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe na upravo lista pod »Pisarniška moč«.

4000 — K

na nagrado dobi, kdor preskrbi oženemu, mladičevu in zanesljivemu upokojencu mesto hišnika v Ljubljani ali v okolici iste. Cenjene ponudbe na upravo lista pod »Hišnik«.

Pozor!

Soloobveznik

Dobilo se predpisane telovadne triko hlač kratke in dolge, temno modre, ter telovadni čevlji. — P. Capuder, Dalmatinska ulica.

Pozor!